

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Matias Kajastie

TILITOIMISTON
DIGITALISOITUMINEN: Case X

Liiketalous ja matkailu
2016

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Matias Kajastie
Opinnäytetyön nimi	Tilitoimiston digitalisoituminen: Case X
Vuosi	2016
Kieli	suomi
Sivumäärä	44 + 2
Ohjaaja	Mika Ylinen

Tämän opinnäytetyön aiheen taustalla on viime vuosina vauhdikkaasti jatkunut tilitoimistojen digitalisoituminen ja siitä johtuva tilitoimistoalan muutos. Digitalisoituminen vähentää huomattavasti tilitoimistojen perinteistä, manuaalista, tallennustyötä, ja vähenevät laskutettavat tunnit on korvattava tarjoamalla uusia palveluita. Tässä tutkimuksessa pyritään case tutkimuksella selvittämään digitalisoinnin aiheuttamia muutoksia tilitoimiston liiketoiminnassa.

Tutkimuksen teoreettisessa viitekehyksessä käydään läpi digitaalisen taloushallinnon osa-alueet ja niiden toiminnot tilitoimiston näkökulmasta. Tämän lisäksi käsitellään tilitoimistoalan nykytilaa ja sen kohtaamia muutoksia. Lopuksi käsitellään alan tulevaisuuden odotuksia. Tutkimuksen empiirinen osuus toteutettiin laadullisena tapaustutkimuksena. Tapaustutkimuksen kohdeyrityksenä toimi Uudella- maalla sijaitseva tilitoimisto, joka on toiminut alalla yli 25 vuotta. Tutkimusaineisto kerättiin haastattelemalla yrityksen toimitusjohtajaa.

Tallennustyön vähentyessä on tilitoimistojen kyettävä tarjoamaan entistä monipuolisempia taloushallinnon konsultoinnin palveluita, pitääkseen toimintansa kannattavana. Erityisesti vaikeina taloudellisina aikoina yrittäjät arvostavat asiantuntijoiden osaamista ja neuvoja. Tilitoimiston ja samalla myös kirjanpitäjän rooli onkin muuttumassa hiljalleen tiedon tallentajasta, tiedon analysoijaksi. Digitalisoituminen on laajentanut perinteisesti hyvin paikkasidonnaisen alan tarjontaa. Tilitoimistoilla on digitalisoinnin ansiosta edessään entistä huomattavasti enemmän mahdollisuuksia laajentaa toimintaansa.

ABSTRACT

Author	Matias Kajastie
Title	Digitalization of an Accounting Firm. Case X.
Year	2016
Language	Finnish
Pages	44 + 2
Name of Supervisor	Mika Ylinen

On the background of this thesis there is the ongoing change in the accounting field in Finland. Digitalization has significantly reduced the time traditionally used for manual recording in accounting and it is forcing the accounting firms to come up with new sources of income. The aim of this thesis was to find out how the on going digitalization has affected the business of accounting firms in Finland.

The theoretical section of this thesis reviewed the features of the digital financial accounting and the operations used in accounting firms. In addition, the thesis examined both the present state and the future expectations for the Finnish accounting field as well as the changes the accounting field has faced in the past years. The empirical study was executed as a qualitative case study. The case company is an accounting firm that has been operating for over 25 years. The material for the case study was gathered by interviewing the managing director at the case company.

In the future as the manual recording labor decreases accounting firms will have to provide new and more diverse financial consulting services for their customers to keep their business profitable. Especially in the challenging economic environment entrepreneurs will appreciate professionals expertise and advice. The role of the accounting firm and the accountant is advancing from just recording the data to analyzing it. The accounting field has traditionally been very local, however, due to the digitalization accounting firms now have more and more possibilities to expand their business.

Keywords   Digital financial management, financial management, accounting firm, accounting

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	8
1.1	Tutkimuksen taustaa ja tavoitteet.....	9
1.2	Tutkimuksen rakenne.....	9
2	DIGITAALINEN TALOUSHALLINTO	11
2.1	Taloushallinto	11
2.2	Digitaalinen taloushallinto	12
2.3	Ohjelmistot.....	14
3	DIGITAALISEN TALOUSHALLINNON PROSESSIT	15
3.1	Ostolaskut	15
3.2	Myyntilaskut	16
3.3	Matka- ja kululaskut	17
3.4	Pääkirjanpito	18
3.5	Palkanlaskenta.....	19
3.6	Raportointi	20
3.6.1	Sisäinen raportointi	20
3.6.2	Ulkoinen raportointi	21
3.7	Arkistointi ja sähköiset tositteet.....	21
4	MUUTTUVA TILITOIMISTOALA	23
4.1	Nykytila.....	23
4.2	Tulevaisuus	25
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	28
5.1	Tutkimusmenetelmän valinta ja aineiston keruu	28
5.1.1	Laadullinen tutkimus.....	28
5.1.2	Teemahaastattelu.....	29
5.2	Kohdeyrityksen valinta ja esittely.....	29
6	CASE.....	31
6.1	Yrityksen tiedot ja taustaa.....	31
6.2	Siirtyminen sähköiseen taloushallintoon	32
6.3	Liiketoiminnan muutokset	34

	5
6.4 Asiakkaiden suhtautuminen muutokseen.....	35
6.5 Tulevaisuus	36
7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO.....	39
7.1 Jatkotutkimus ehdotukset.....	41
LÄHTEET.....	43
LIITTEET	

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuvio 1.	Digitaalisen taloushallinnon SWOT –analyysi	s. 13
Kuvio 2.	Ostolaskujen käsittelyprosessi	s. 16
Kuvio 3.	Myyntilasku prosessi	s. 17
Kuvio 4.	Pääkirjanpidon muodostuminen	s. 19
Kuvio 5.	Innovaatioiden omaksujaluokat	s. 24
Kuvio 6.	Sähköisen taloushallinnon kehitys Suomessa	s. 26

LIITELUETTELO**LIITE 1. Teemahaastattelun runko**

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön aiheen taustalla on viime vuosina vauhdikkaasti jatkunut tilitoimistojen sähköistyminen ja sitä seuraava tilitoimistoalan muutos. Sähköinen taloushallinto muokkaa tilitoimistojen toimintaa ja pakottaa erityisesti pienet tilitoimistot muuttamaan vakiintuneita toimintatapojaan, pitääkseen toimintansa kannattavana ja pysyäkseen mukana kilpailussa. Kun rutiininomainen perinteinen kirjanpityö vähenee, on tilitoimistojen keksittävä muita tulonlähteitä korvatakseen vähenevät laskutettavat tunnit. Myös asiakkaiden jatkuvasti muuttuvat vaatimukset lisäävät oman haasteensa pienten tilitoimistojen toimintaan. Asiakkaille on pystyttävä tarjoamaan nykypäivänä muutakin kuin ainoastaan lakisääteistä kirjanpitoa.

Tilitoimistoala Suomessa on perinteisesti ollut hyvin paikallista. Paperisessa muodossa toimitettavien kirjanpitoaineistojen aikakaudella lyhyt etäisyys tilitoimiston ja asiakkaan välillä on ollut lähes välttämätöntä kuukausittain tapahtuvan aineistorallin takia. Siirryttäessä kohti täysin digitaalista taloushallintoa, pystyvät yritykset valitsemaan tilitoimiston huoletta kauempaakin. Tämä avaa tilitoimistojen asiakkaille entistä paremmat mahdollisuudet kilpailuttaa ulkoistetut taloushallinnon palvelut. Tilitoimiston näkökulmasta laajentuneet markkinat aiheuttavat paineita kehittää liiketoimintaansa. Laajentuneiden markkinoiden takia kilpailu alalla kiristyy. Asiakkaille on tarjottava yhä monipuolisempia palveluita lakisääteisen kirjanpito palveluiden lisäksi. Tilitoimistojen on keksittävä keinoja erottautua joukosta. Toisaalta laajentuneet markkinat ja uudet toimintatavat avaavat tilitoimistoille myös paljon uusia mahdollisuuksia kehittää ja kasvattaa toimintaansa.

Muutokset, jotka vaikuttavat tilitoimistojen liiketoimintaan vaikuttavat väistämättä myös kirjanpitäjien tulevaisuuden työnkuvaan. Kirjanpitäjien on pystyttävä muutoksessa mukana kehittämällä omaa ammattitaitoaan. Vähitellen kirjanpitäjän työ on muuttamassa yhä enemmän asiakaspalvelun ja konsultoinnin suuntaan. Perinteinen käsitys toimistossa yksikseen kuitteja tallentavasta kirjanpitäjistä on muuttumassa.

1.1 Tutkimuksen taustaa ja tavoitteet

Sähköinen taloushallinto on ollut viime vuosina suosittu tutkimuskohde. Sitä onkin käsitelty viime vuosina monissa tutkimuksissa ja erityisesti opinnäytetöissä. Useat näistä tutkimuksista käsittelevät sähköisen taloushallinnon prosesseja, toimintoja yleisesti tai sähköistymisen tuomia hyötyjä ja etuja erityisesti tiettyjen prosessien osalta. Esimerkiksi hakusanalla ”sähköinen taloushallinto” löytyi tammikuussa 2016 ammattikorkeakoulujen opinnäytetöitä ja julkaisuja kokoavalta Theseus.fi verkkosivustolta 1601 osumaa (Theseus. 2016.).

Sähköistä taloushallintoa on siis tutkittu paljon. Sen edut ja kustannussäästöt ovatkin aikaisempien tutkimustulosten perusteella lähes kiistattomia. Tässä opinnäytetyössä jätetäänkin digitalisoitumisen edut ja hyödyt vähemmälle huomiolle. Sen sijaan keskitytään digitalisoitumisen aiheuttamiin pienten tilitoimistojen toiminnan muutoksiin ja sen mukanaan tuomiin haasteisiin ja mahdollisuuksiin. Eriyisesti muuttuva tilitoimistoala ja sitä kautta tilitoimistojen muuttuva liiketoiminta ja kirjanpitäjien muuttuvat työtehtävät aiheuttavat huomattavia haasteita varsinkin pienille tilitoimistoille.

Tutkimuksen tavoitteena on tapaustutkimuksen avulla selvittää, kuinka digitalisoituminen on vaikuttanut kohdeyrityksen liiketoimintaan ja kuinka kohdeyrityksessä nähdään sekä alan, että oman yrityksen tulevaisuus muuttuvassa tilitoimistomaailmassa. Miten pieni tilitoimisto pystyy pysymään kannattavana ja mahdollisesti jopa kasvattamaan liiketoimintaansa? Tutkimuksessa pyritään myös selvittämään, miten kohdeyrityksessä on koettu siirtyminen ja sähköisen taloushallinnon käyttöönotto, ja sen mukanaan tuomat paineet liiketoiminnan kehittämiseen.

1.2 Tutkimuksen rakenne

Tutkimus koostuu teoreettisesta viitekehyksestä, jossa käydään läpi sähköisen taloushallinnon toimintoja, sekä tilitoimistoalaa ja sen muutoksia. Tutkimuksen empiirinen osuus on toteutettu laadullisena tapaustutkimuksena, jonka kohdeyrityksenä on vastikään sähköiseen taloushallintoon siirtynyt pieni tilitoimisto. Tapaustutkimuksessa aineistona on käytetty yrityksen toimitusjohtajan teemahaastattelua,

sekä tilitoimiston päivittäisen toiminnan havainnointia. Teemahaastattelu suoritettiin marraskuussa 2015. Tilitoimiston toiminnan havainnointia on tehty kirjoittajan työskennellessä kohdeyrityksessä kirjanpitäjänä. Työskentely yrityksessä on alkanut sähköiseen taloushallinnon järjestelmään siirtymisen ollessa käynnissä ja se on jatkunut siirtymä vaiheen päättymisen jälkeen. Tutkimuksen johtopäätöksissä on tehty tulkintoja myös kirjoittajan omien kokemusten ja havaintojen perusteella.

Teoreettinen viitekehys on jaettu kolmeen pääluukuun. Luvussa kaksi käydään läpi pääpiirteittäin käsitteet taloushallinto ja digitaalinen taloushallinto. Alaluvussa 2.1 kuvataan taloushallinnon toimintaa ja sen merkitystä yritykselle. Digitaalisen taloushallinnon alaluvussa 2.2 kuvataan sähköisen taloushallinnon historiaa ja kehittymistä Suomessa. Lisäksi käsitellään sähköisen taloushallinnon toiminnan pääpiirteet. Luvun kaksi viimeisessä alaluvussa käydään vielä läpi digitaalisen taloushallinnon ohjelmistoja ja ohjelmistojen tarjoajia, sekä ohjelmistojen ominaisuuksia pääpiirteittäin.

Luvussa kolme perehdytään tarkemmin digitaalisen taloushallinnon osa-alueisiin ja prosesseihin, erityisesti tilitoimiston toiminnan näkökulmasta. Luvussa kuvataan digitaalisen taloushallinnon toimintojen ominaisuuksia ja niiden muodostama kokonaisuutta. Luvussa neljä keskitytään tilitoimistoalaan. Käydään läpi alan historiaa ja nykytilaa ja sen viimeaikoina kohtaamia muutoksia Suomessa. Lisäksi käsitellään muutoksiin johtaneita tekijöitä sekä alan tulevaisuuden näkymiä.

2 DIGITAALINEN TALOUSHALLINTO

Tässä pääluvussa käydään läpi termit taloushallinto sekä digitaalinen taloushallinto, sekä tarkastellaan taloushallinnon merkitystä osana yrityksen liiketoimintaa ja sen tärkeimpiä tehtäviä. Luvussa käydään läpi myös digitaalisen taloushallinnon historiaa ja kehitystä Suomessa. SWOT- analyysin avulla selvitetään digitaalisen taloushallinnon vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia, erityisesti tilitoimistokäyttäjän näkökulmasta. Tämän lisäksi käydään suppeasti läpi yleisimpiä digitaalisen taloushallinnon ohjelmistoja sekä niiden toimintaperiaatteita ja ominaisuuksia.

2.1 Taloushallinto

Taloushallinto on laaja käsite, joka pitää sisällään prosessit, joiden tavoitteena on tuottaa informaatiota yrityksen johtajille ja omistajille. Tätä tietoa hyväksikäyttävät myös muut yrityksen sidosryhmät, kuten sijoittajat ja asiakkaat. Arkikielessä taloushallinto saa monenlaisia käsitteitä. Puhuttaessa kirjanpidosta, laskentatoimesta tai palkanlaskennasta, monesti tarkoitetaan kuitenkin laajempaa kokonaisuutta. (Alhola 2010.) Tarkasteltaessa taloushallintoa organisaation strategian tasolla, voidaan se nähdä joko yhtenä yrityksen tukitoiminnoista, tai liiketoimintaprosessina. Laajaa taloushallinnon kokonaisuutta kannattaa yleensä käsitellä pienempinä osina. (Lahti & Salminen 2014.) Taloushallinnon tärkeimpinä tehtävinä voitaisiin mainita esimerkiksi pääkirjanpito, myyntilaskutus, ostolaskujen käsittely, reskontranhoito, matka- ja kululaskujen hallinta, palkanlaskenta ja viranomaisilmoitusten laadinta. Myös sisäinen laskenta on tärkeä osa yrityksen taloushallintoa. (Siivola, Yli-Heikkuri, Helanto, Kaisaniemi, Koskinen, Kuntola, Helistö, Kinnarinen & Ignatius-Partanen 2015.)

Taloushallinto voidaan jakaa kahteen tarkoitukseltaan erilaista informaatiota tuottavaan ryhmään. Sisäisen laskentatoimen tehtävänä on tuottaa informaatiota organisaation johdon päätöksenteon avuksi. Ulkoisen laskentatoimen pääasiallisena tehtävänä on tuottaa raportteja ja informaatiota organisaation ulkopuolisten sidosryhmien tarpeisiin. Tällaisia ovat esimerkiksi viranomaiset, omistajat, asiakkaat ja toimittajat. (Lahti & Salminen 2014).

Perinteisesti erityisesti pienet yritykset ovat ulkoistaneet taloushallintonsa joko kokonaan tai osittain tilitoimiston hoidettavaksi. Tällöin yritykselle jää enemmän resursseja ja aikaa keskittyä oman liiketoimintansa pyörittämiseen. Taloushallintoliitto arvioi, että noin. 90 % pienistä kirjanpitovelvollisista käyttää tilitoimistopalveluita (Taloushallintoliitto 2015). Perinteisesti ulkoistettuja toimintoja ovat olleet erityisesti kirjanpito ja palkanlaskenta (Koivumäki & Lindfors 2012.)

2.2 Digitaalinen taloushallinto

Suomi on edelläkävijä digitaalisessa, eli sähköisessä taloushallinnossa. Digitaalisuus on ollut pinnalla jo yli kymmenen vuotta, siitäkin huolimatta, että kehitys on ollut odotettua hitaampaa. Vahvan osaamisen ansiosta digitaalisesta taloushallinnosta olisi mahdollista kehittyä Suomelle jopa merkittävä vientituote. (Lahti & Salminen 2008.)

Digitaalisuudella tarkoitetaan erilaisissa tietokannoissa sijaitsevan tiedon siirtämistä, varastointia ja käsittelyä sähköisessä muodossa. Sähköisen tiedon käsitteilyyn käytetään ohjelmistoja ja sovelluksia. Tämä nopeuttaa ja tehostaa tiedon käsittelyä ja siirtämistä. (Lahti & Salminen. 2014.)

Nykyaikainen vaihtoehto taloushallinnon tehtävien hoitamiseen on digitaalinen taloushallinto. Aikaisemmin sähköisellä tai digitaalisella taloushallinnolla tarkoitettiin käytännössä ainoastaan paperitonta kirjanpitoa tai verkkolaskutusta. (Siivola ym. 2015.) Tänä päivänä digitaalisella taloushallinnolla tarkoitetaan kuitenkin taloushallinnon kaikkien vaiheiden ja niitä koskevien tietovirtojen automatisointia ja käsittelyä digitaalisessa muodossa. Lahti ja Salminen toteavatkin, että digitaalista taloushallintoa voisikin kuvata myös määritelmällä automaattinen taloushallinto. (Lahti & Salminen 2014.) Digitaalisen taloushallinnon tarkoituksena onkin pyrkiä järjestämään taloushallinnon toiminnot siten, että manuaalista työtä on mahdollisimman vähän. Tieto osakirjanpidoista, kuten osto- ja myyntireskontrista, palkanlaskennasta ja matka- ja kululaskuista, siirtyy automaattisesti kirjanpitoon. (Koivumäki & Lindfors 2012.)

Tilitoimiston näkökulmasta digitaalinen taloushallinto tarjoaa useita mahdollisuuksia verrattuna perinteisiin toimintatapoihin. Samalla kuitenkin perinteisessä tallennuspainotteisessa kirjanpidossa on omat etunsa. Kuviossa (1) on kuvattu sähköisen taloushallinnon vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia SWOT- analyysin muodossa. (Helanto ym. 2013.)

Kuvio 1. Digitaalisen taloushallinnon SWOT –analyysi. (Helanto ym. 2013.)

Digitaalisen taloushallinnon ehdottomina vahvuuksina ovat erityisesti sen joustavuus ja tehokkuus. Yhteiskäyttöisyys ja vähentynyt tarve siirrellä papereita helpottavat erityisesti tilitoimiston ja asiakkaan välistä yhteydenpitoa ja tiedonvaihtoa. Asiakkaiden taloushallinnon entistä tehokkaampi hoitaminen luo tilitoimistolle mahdollisuuksia oman liiketoimintansa kannattavuuden kasvattamiseen. Digitaalisuus myös mahdollistaa tilitoimiston työntekijöiden työnkuvan muuttumisen monipuolisempaan ja mielekkäämpään suuntaan. (Helanto ym. 2013.)

Digitaaliseen taloushallintoon siirtymisen suurimpina haasteina voidaan nähdä uusien toimintatapojen ja ohjelmistojen opettelu. Tämä voi vaatia tilitoimiston työntekijöiltä huomattavan paljon muutoksia. Erityisesti kokeneempien kirjanpitäjien voi olla hankalaa muuttaa omia työskentelyrutiinejaan. Tilitoimisto voi digi-

taaliseen taloushallintoon siirtyessään myös menettää asiakkaitaan, jos se ei kykene tarjoamaan perinteisille asiakkailleen entisen kaltaista palvelua. Hinnoittelumallin ja ohjelmistotoimittajan valinta ovat tilitoimiston näkökulmasta digitaaliseen taloushallintoon siirryttäessä asioita, joihin tulee kiinnittää erityistä huomiota. Väärät valinnat voivat aiheuttaa ongelmia tilitoimiston liiketoiminnan ja kannattavuuden kanssa. (Helanto ym. 2013.)

2.3 Ohjelmistot

Tehokas taloushallinnon hoitaminen vaatii hyvän ohjelmiston. Ohjelmiston tulee sisältää yrityksen tarpeiden kannalta olennaiset toiminnot. (Koivumäki & Lindfors 2012.) Nykyaikaiset digitaalisen taloushallinnon ohjelmistot ovat pääosin eri palveluntarjoajien tarjoamia pilvipalveluita, joissa asiakas käyttää sovellusta internetin välityksellä. Palveluntarjoaja on vastuussa sovelluksensa toimivuudesta ja kehittämisestä. Perinteisiin lisenssiohjelmistoihin verrattuna pilvipalvelut ovat asiakkaille huomattavasti kustannustehokkaampi ja joustavampi vaihtoehto. Käyttöön riittää yleensä pelkkä internet-yhteys. Palveluntarjoaja on vastuussa sovelluksen ylläpidosta ja tietoturvasta. (Lahti & Salminen 2014, 46.) Pilvipalvelun etuna on se, että niin asiakkaalla kuin tilitoimistollakin on pääsy samaan järjestelmään omilla tunnuksillaan. Niin sanottu yhteiskäyttöinen ohjelmisto helpottaa ja nopeuttaa tiedon jakamista asiakkaan ja tilitoimiston välillä. Yhteiskäyttöisyys onkin yksi digitaalisen taloushallinnon tärkeimmistä ominaisuuksista. (Siivola ym. 2015.)

Taloushallinnon ohjelmistoja ja pilvipalveluita tarjoavat useat eri yritykset. Valitessaan ohjelmistoa, täytyy tilitoimiston selvittää oman toiminnan tarpeisiin parhaiten soveltuva ohjelmisto. (Lyytinen 2013.) Sähköisen taloushallinnon käytetyimpiä ohjelmistoja ovat muun muassa Procountor, Netvisor, Heeros ja Maestro.

3 DIGITAALISEN TALOUSHALLINNON PROSESSIT

Tässä pääluvussa käydään läpi digitaalisen taloushallinnon osa-alueet ja prosessi-
en toimintaa erityisesti tilitoimistojen näkökulmasta. Lukijalle avataan tärkeimpi-
en prosessien toimintoja ja niiden digitalisoimisen tuomia hyötyjä.

3.1 Ostolaskut

Ostolaskujen käsittely on yksi taloushallinnon eniten aikaa vievistä toiminnoista.
Prosessi alkaa ostolaskun vastaanottamisesta, ja päättyy maksamisen ja kirjanpi-
toon kirjaamisen jälkeen arkistointiin. (Lahti & Salminen 2014, 52-53.) Perinteis-
esti paperimuodossa saapuneiden ostolaskujen käsittely ja maksaminen verkko-
pankin kautta on aika vievää. Lasku joudutaan fyysisesti toimittamaan henkilöltä
toiselle tarkastettavaksi ja vielä edelleen kirjanpidon kautta arkistoitavaksi. (Siivo-
la ym. 2015). Perinteisen paperilaskun ongelmia ovat muun muassa laskujen ka-
toaminen, pitkä kiertoaika, laskun näkyminen kirjanpidossa viiveellä sekä aikaa
vievä manuaalinen tallennustyö. Lisäksi jos laskuja halutaan tarkastella jälkikä-
teen, joudutaan ne etsimään mahdollisesti laajankin aineiston joukosta mapista.
(Lahti & Salminen 2014.)

Digitaalisessa taloushallinnossa ostolaskut saapuvat yrityksen järjestelmään joko
suoraan verkkolaskuina tai skannauspalvelun kautta tallennettuina. Näin saadaan
poistettua manuaalinen laskujen tallennus kokonaan. (Siivola ym. 2015.) Laskujen
perustiedot pystytään lukemaan automaattisesti sähköisestä laskusta. Ostolaskut
ovat tietokannassa reaaliaikaisesti seurattavissa, joten fyysisiä laskuja tai laskuko-
pioita ei tarvitse liikutella, ja ne voidaan tarkastaa ja hyväksyä suoraan tietokan-
nasta. Näin saadaan huomattavasti nopeutettua ostolaskujen käsittelyyn kuluva
aikaa. (Lahti & Salminen 2014.)

Toimittajarekistereiden ja perustietojen avulla pystytään automatisoimaan osto-
laskujen kiertoa. Määrittelemällä taloushallinnon ohjelmistoon toimittajan laskuile
oletustili, saadaan laskujen oikea kirjaaminen kirjanpitoon automatisoitua.
(Koivumäki & Lindfors 2012.)

Noin 70 % suomalaisista yrityksistä käyttää verkkolaskuja. Erityisesti monet suuret yritykset ja organisaatiot ovat jo siirtyneet vastaanottamaan ostolaskuja ainoastaan sähköisenä. (Lahti & Salminen 2014,52.)

Kuvio 2. Ostolaskujen käsittelyprosessi. (Helanto ym. 2013.)

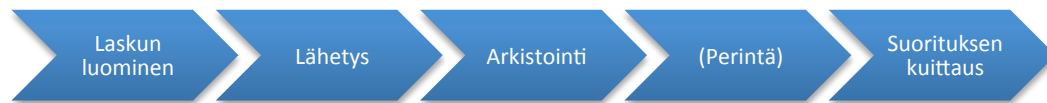
Kuviossa (2) on kuvattu ostolaskujen käsittelyprosessi. Prosessi käynnistyy laskun vastaanottamisesta, jonka jälkeen lasku hyväksytään. Hyväksymisen jälkeen lasku päivitetään kirjanpitoon ja reskontraan. Maksamisen jälkeen kirjanpito ja reskontra päivitetään uudelleen. (Helanto ym. 2013.)

3.2 Myyntilaskut

Myyntilaskuprosessin viiveettömyys ja virheettömyys on yrityksen maksuvalmiuden ylläpidon kannalta erityisen tärkeää. Asiakkaille oikein ja ajallaan lähtevät myyntilaskut ovat myös hyvää asiakaspalvelua. (Lahti & Salminen 2014.) Kuten ostolaskut, myös myyntilaskut on perinteisesti toimitettu asiakkaille paperimuodossa postitse. Laskut on tulostettu erikseen sekä asiakkaalle että yrityksen omaan mappiin, ja tämän lisäksi myös tilitoimiston tai yrityksen oman talousosaston kirjanpitoon. (Siivola ym. 2015.)

Kuviossa (3) on kuvattu myyntilaskuprosessi. Digitaalisen myyntilaskun prosessi voidaan jakaa käytännössä neljään keskeiseen vaiheeseen: laskun laadinta, laskun lähetys, laskun arkistointi ja myyntireskontra. Jos maksusuoritusta ei eräpäivään mennessä kuulu, voi prosessiin kuulua myös perintä. Myyntilaskun prosessi voi olla kokonaan digitaalinen ainoastaan, jos myös laskun vastaanottaja pystyy käsittelemään ostolaskunsa sähköisesti. (Lahti & Salminen 2014.)

Kuvio 3. Myyntilasku prosessi. (Lahti & Salminen. 2014.)

Myyntilaskujen luomisen perustana ovat taloushallinnon ohjelmiston asiakasrekisterit ja perustiedot. Näiden avulla pystytään varmistamaan, että laskut täyttävät kirjanpito- ja arvonlisäverolain vaatimukset, sekä niiden kirjautuminen kirjanpitoon oikein. (Koivumäki & Lindfors 2012.)

3.3 Matka- ja kululaskut

Matka- tai kululasku syntyy yrityksen työntekijän tehdessä pienhankintoja itse, tai matkustaessa työhön liittyviä matkoja. Tyypillisesti maksettavia matkakorvauksia ovat esimerkiksi kilometrikorvaukset, päivärahat ja matkaliput. Muita korvattavia kuluja ovat esimerkiksi kokous- ja edustuskulut sekä toimisto- ja tarvikehankinnat. Tyypillisesti työntekijä tekee hankinnat omalla rahallaan, tai mahdollisesti yrityksen luottokortilla. Perinteisesti tämän jälkeen työntekijä laatii matka- tai kululaskun Excel-taulukkoon, ja toimittaa sen esimiehelle hyväksyttäväksi. Esimies puolestaan hyväksyttyään laskun, toimittaa sen kirjanpitäjälle, joka kirjaa laskun yrityksen kirjanpitoon. Prosessi on työläs ja virhealtis. (Lahti & Salminen 2008, 93-98.)

Digitaalisen taloushallinnon ansiosta, työntekijä voi luoda matkalaskun omilla tunnuksillaan suoraan yrityksen ohjelmistoon, josta ne voidaan vaivattomasti käydä tarkastamassa ja hyväksymässä. Laskuun liittyvät kuitit ja tositteet työntekijä voi skannata suoraan laskun liitteeksi, jopa matkapuhelimellaan. Näin vältytään kuittien keräämisen ja eteenpäin toimittamisen vaivalta. (Siivola ym. 2015.)

3.4 Pääkirjanpito

Sähköisissä taloushallinnon järjestelmissä tieto osakirjanpidoista kuten osto- ja myyntireskontrista, palkanlaskennasta ja matka- ja kululaskuista siirtyy automaattisesti kirjanpitoon (Koivumäki & Lindfors 2012.). Pääkirjanpidon tehtäväksi jääkin pääsääntöisesti automaattisten kirjausten ohjaus ja oletustiliöinti, osakirjanpitojen ja kokonaisuuden täsmäytys sekä mahdolliset oikaisut ja korjaukset (Lahti & Salminen. 2014.) Pääkirjanpidon automatisoinnilla on kriittinen vaikutus raportoinnin virheettömyyteen, valmistumisaikatauluun sekä laatuun. Myös osakirjanpitojen automatisoinnilla on myös suuri merkitys taloushallinnon toimivuuteen ja tehokkuuteen (Lahti & Salminen. 2014).

Suurin osa kirjanpidon kirjauksista syntyy osakirjanpidon tuloksena, tämä on kuvattu kuviossa (4). Näitä ovat esimerkiksi: ostoreskontra, myyntireskontra, matkareskontra, rahaliikenne, laina- ja talletusreskontra, palkkakirjanpito, vaihtomaisuuskirjanpito ja käyttöomaisuusreskontra (kts. Kuvio 4). Näiden osakirjanpitojen tapahtumat voidaan siirtää pääkirjanpitoon tapahtumakohtaisesti tai päivätai kuukausikohtaisesti. Pääkirjanpidosta on käytävä ilmi tiedot, joilla osakirjanpidosta löytyy alkuperäinen liiketapahtuma. Osakirjanpidot voivat olla myös erillisessä taloushallinnon ohjelmistossa, kuin pääkirjanpito. Tällöin tiedot siirretään pääkirjanpitoon järjestelmien välisillä liittymillä. (Lahti & Salminen. 2014).

Pääkirjanpitoon suoraan tehtäviä tositteita kutsutaan muistiotositteiksi. Tositteen liitteenä on oltava siihen liittyvät laskelmat tai aineisto, josta käy ilmi miten kirjaukseen on päädytty. Muistiotositteilla kirjattavia tapahtumia ovat esimerkiksi: jakotukset ja niiden purut, oikaisut ja korjaukset, täsmäytystositteet, sisäiset kustannussiirrot, laskennalliset kurssierot ja maksettava arvonlisävero. Pääkirjanpidon tehtävänä on myös kokonaisuuden täsmäytys ja analysointi poikkeavuuksien havaitsemiseksi. Pääkirjanpidon muodostuminen on kuvattu kuviossa 4. (Lahti & Salminen. 2014.)

Kuvio 4. Pääkirjanpidon muodostuminen. (Lahti & Salminen. 2014.)

3.5 Palkanlaskenta

Perinteisesti taloushallinnon järjestelmissä palkanlaskenta on ollut täysin erillään kirjanpidosta. Digitaalisessa taloushallinnossa sen sijaan kaikki palkanlaskennan tiedot löytyvät samasta järjestelmästä kirjanpidon kanssa. Kaikki informaatio on aina ajan tasalla, ja helposti yrityksen johdon saatavilla, jolloin he pystyvät nopeasti ja vaivattomasti näkemään esimerkiksi henkilöstökulujen muodostumisen reaaliaikaisena. (Helanto, Kaisaniemi, Koskinen, Kuntola & Siivola. 2013.)

Usein yritykset ovat taloushallinnon palveluiden ulkoistamisen mukana ulkoistaneet myös palkanlaskennan toiminnot tilitoimiston vastuulle. Sähköisessä järjestelmässä tehtävässä palkanlaskennassa, tilitoimiston työntekijä ylläpitää asiakkaan henkilökisteriä ja työntekijöiden palkkatietoja sähköisesti. Palkkalaskelmien lähetys työntekijöille ja palkkojen maksaminen tapahtuu sähköisesti, kuten myös

palkoista tehtävät viranomaisilmoitukset, kuukausittain tehtävät verottajan työnantajasuoritusten ilmoitukset, sekä vuosittain tehtävät palkkojen yhteenvetoilmoitukset. Sähköisissä ohjelmistoissa palkanlaskennan tietoja ei myöskään tarvitse erikseen syöttää kirjanpitoon vaan kirjanpidon kirjaukset muodostuvat automaattisesti pääkirjanpitoon. (Helanto ym. 2013.)

3.6 Raportointi

Yrityksen raportointi voidaan jakaa kahteen ryhmään, niiden tuottamien raporttien tarkoituksen mukaan. Ulkoinen laskentatoimi tuottaa informaatiota pääsääntöisesti yrityksen ulkopuolisille tahoille, kuten rahoittajille, sijoittajille ja verottajalle. Sisäinen laskentatoimi taas tuottaa raportteja yrityksen johdolle, joka hyödyntää raportteja suunnittelussa ja päätöksen teossa. (Ikäheimo, Laitinen, E., Laitinen, T & Puttonen. 2011.)

Taloushallinnon tuottamat raportit ovat tärkeässä roolissa yrityksen päätöksenteossa. Perinteisesti niitä on tulostettu paperille useita kappaleita, tai niitä on lähetetty sähköpostilla useille vastaanottajille (Kurki, Lahtinen & Lindfors 2011). Tyypillisesti asiakkaille kuukausittain toimitettavat raportit esittävät toissakuukauden lukuja, koska tilitoimistossa asiakkaan kuukausittainen kirjanpito saadaan monesti valmiiksi vasta arvonlisäveron maksupäivään mennessä. (Helanto ym. 2013). Digitaalinen taloushallinto tekee raportoinnista huomattavasti vaivattomampaa ja nopeampaa. Parhaimmillaan raportit ovat jatkuvasti saatavilla ja ajan tasalla. Tämän lisäksi raportit ovat kaikkien käyttäjien saatavilla sähköisesti, paikasta ja ajasta riippumatta. (Lahti & Salminen 2014.) Tarkasteltaessa raportteja suoraan järjestelmästä, pystytään niiltä myös porautumaan jopa alkuperäiselle tositteelle asti (Helanto ym. 2013).

3.6.1 Sisäinen raportointi

Sisäinen raportointi pyrkii tuottamaan raportteja yrityksen johdon päätöksen teon tueksi. Sisäiset, johdon raportit voidaan jakaa suunnittelu-, päätöksenteko- ja valvontaraportteihin. Tyypillisiä suunnitteluraportteja ovat esimerkiksi budjettilaskelmat. Investointien vertailulaskelmat, joiden perusteella tehdään investointeja,

ovat päätöksentekoraportteja. Valvontalaskelmia taas ovat budjettien ja investointien toteutumisen seurantaan liittyvät raportit. (Ikäheimo, Laitinen, Laitinen & Puttonen. 2014.)

Pitkään jatkunut epävarma taloudellinen tilanne on tehnyt yrityksen johtamisesta ja liiketoiminnan ennustamisesta yhä haastavampaa, tämä on korostanut sisäisen raportoinnin merkitystä päätöksenteon ja ennustamisen tukena. (Lahti & Salminen 2014.)

3.6.2 Ulkoinen raportointi

Yrityksen ulkoista raportointia säätelevät ja ohjaavat useat eri lähteistä tulevat suositukset, ohjeet ja lainsäädäntö (Ikäheimo, Laitinen, E., Laitinen, T & Puttonen. 2011.) Ulkoisen raportoinnin tehtävänä on pääsääntöisesti lainsäädännössä määriteltyjen raporttien hoitaminen. Yleisimmin käytettyjä ulkoisia raportteja ovat esimerkiksi tuloslaskelma- ja taseraportit sekä pää- ja päiväkirjaraportit. Ulkoisia raportteja ovat myös viranomaisille lähetettävät lakisäätteiset ilmoitukset, kuten kausiveroilmoitukset. (Lahti & Salminen 2008.) Perinteisessä taloushallinnossa viranomaisilmoitusten, kuten verottajan ilmoitusten lähettäminen on usein tarkoittanut kirjanpidosta saatujen tietojen tallentamista uudelleen viranomaisen sähköiseen palveluun. Tänä päivänä nämä samat tiedot voidaan lähettää ja maksaa suoraan sähköisen taloushallinnon järjestelmästä. (Siivola ym. 2015.)

3.7 Arkistointi ja sähköiset tositteet

Kirjanpitoaineiston säilyttämisessä tulee noudattaa kirjanpitolakia. Vuonna 1997 voimaan tulleen kirjanpitolain muutoksen mukaan kirjanpitomerkinnät ja tositteet saadaan tehdä ja säilyttää koneellisesti, lukuun ottamatta tasekirjaa. Kirjanpitokirjat ja käyttöaikaa koskevin merkinnöin varustettu tililuettelo tulee säilyttää vähintään 10 vuotta ja kirjanpidon tositteet ja muu kirjanpitoaineisto tulee säilyttää vähintään kuusi vuotta tilikauden päättymisestä. Tositteet tulee säilyttää siten, että kirjausten ja tositteiden välinen yhteys on vaikeuksitta todettavissa. (Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336.).

Sähköisiä tositteita määrittelevät samat säännöt ja lait kuin perinteisiäkin. Kirjanpito kirjauksien tulee yhä perustua numeroituihin ja päivättyihin tositteisiin. Kirjauksien audit trailin on edelleen oltava selkeästi todennettavissa. Vaikka verkon kautta tapahtuvista ostoista ja myynneistä ei välttämättä synny perinteistä tositetta, on yrittäjän sellainen luotava ja varmennettava. Tositteiden laatimisvastuu siirtyy kaupankäynnin sähköistyessä yhä enenevässä määrin kauppaa käyvälle yhtiölle itselleen. (Aalto, Halonen, Juote, Järvinen & Wihuri 2000.)

Sähköinen arkistointi on merkittävä keino säästää kustannuksista ja tehostaa toimintaa (Kurki ym. 2011, 20). Arkistoinnissa keskeistä on dokumentaatio ja toimintavarmuus. Aineiston täytyy olla tarkasteltavissa ja luettavissa vielä vuosien päästä. (Fredman. 2011.) Sähköisesti arkistoidut aineistot eivät vie tilaa, ja tiedon hakeminen nopeutuu (Koivumäki & Lindfors 2012, 25).

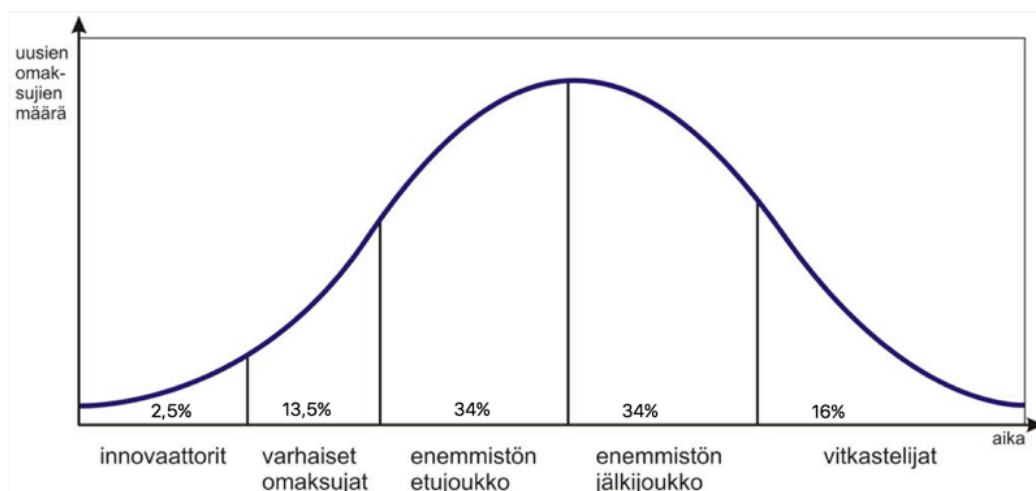
4 MUUTTUVA TILITOIMISTOALA

Tilitoimistoala on ollut muutostilassa jo useita vuosia. Vuonna 1997 voimaan tulleen uuden kirjanpitolain mahdollistamat uudet toimintatavat sekä sähköisten taloushallinnon ohjelmistojen kehittyminen ja yleistyminen ovat luoneet pohjaa nyt käynnissä olevalle muutokselle. Perinteinen lakisääteinen kirjanpito ei enää välttämättä riitä vaativimmille asiakkaille, vaan asiakkaat vaativat tilitoimistolta yhä enemmän. Varsinkin nykyisessä epävarmassa taloudentilanteessa yritykset tarvitsevat, ja vaativat, aikaisempaa enemmän konsultoivaa palvelua. Tämä vaatii tilitoimistoilta valmiuksia ja kykyä muuttaa perinteisiä toimintamallejaan. Pysyäkseen mukana muutoksessa ja asiakkaiden muuttuvissa tarpeissa tilitoimistojen on tulevaisuudessa kyettävä kehittämään liiketoimintaansa. Perinteisesti hyvin paikallinen ala on uusien ohjelmistojen kehittyessä avannut tilitoimistoille yhä laajemmat markkinat. Tämä tarkoittaa samalla sitä, että tilitoimisto joutuu kilpailemaan asiakkaista entistä kovemmin. Tässä pääluvussa käydään läpi alan nykytilaa, muutokseen johtaneita tekijöitä sekä muutoksien aiheuttamia vaikutuksia tilitoimistojen liiketoimintaan. Lopuksi käydään myös läpi alan tulevaisuuden näkymiä ja odotuksia.

4.1 Nykytila

Viime vuosina tilitoimistoalalla on käynnistynyt rakennemuutos, joka merkitsee joidenkin toimintojen katoamista. Samanaikaisesti rakennemuutos kuitenkin luo uusia toimintoja alalle. Henkilöstömäärällä mitattuna taloushallinnon palvelut, ja erityisesti kirjanpito- ja tilinpäätöspalvelut, ovat kasvaneet tasaisesti vuosittain, huolimatta epävarmasta talouden tilanteesta. Useat tilitoimistot eivät edes pyri tavoittelemaan suurta kasvua, koska se tarkoittaisi vääjäämättä siirtymistä uusille paikkakunnille. Suurimmatkin tilitoimistot työllistävät vain noin 20–70 henkeä. Toiminta on usein myös erittäin paikallista ja sijainti asiakkaiden lähellä koetaan perinteisesti alalla tärkeäksi. Vuonna 2011 tehdyn kyselyn mukaan vain harva tilitoimistoyrittäjä sanoi yrityksensä pyrkivän voimakkaaseen kasvuun. Vaikka teknologia ja taloushallinnon sähköistyminen ovat mahdollistaneet uudet ratkaisut ja

helpottaneet etättyötä, kokee moni tilitoimistoyrittäjä pystyvänsä tarjoamaan parempaa asiakaspalvelua olemalla lähempänä asiakasta. (Metsä-Tokila. 2011.)

Kuvio 5. Innovaatioiden omaksujaluokat. (Rogers. 2003.)

Kuviossa (5) on kuvattu Rogersin mallin mukaan uusien innovaatioiden omaksujaluokat. Rogers kuvaa mallissaan uusien innovaatioiden käyttöönottoa, sen mukaan missä vaiheessa luokat ottavat sen käyttöönsä. Nämä ryhmät ovat: innovaattorit, aikaiset omaksujat, aikainen enemmistö, myöhäinen enemmistö ja vitkastelijat. (Rogers. 2003.)

Mallin mukaan uuden teknologian omaksuvat ensin rohkeat innovaattorit, joita seuraavat varhaiset omaksujat. Vasta kun riittävän usea varhainen omaksuja on ottanut teknologian käyttöönsä, ja uusi innovaatio on saanut uskottavuutta, seuraa varhaisesta ja myöhäisestä enemmistöstä koostuva pääjoukko. Tässä vaiheessa teknologian käyttöön otto nopeutuu huomattavasti. Suomessa kehitys sähköisen taloushallinnon osalta on Siivolan ym. mukaan levinnyt varhaisen enemmistön vaiheeseen. Taloushallinnon sähköisiä palveluita ottavat käyttöön tavalliset tilitoimistot ja pk-yritykset. Sähköisestä taloushallinnosta on tullut valtavirtaa. (Siivola ym. 2015.)

TietoAkseli Oy:n ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun vuonna 2015 pk-yrityksille tekemän kyselytutkimuksen raportin mukaan digitaalisen taloushallinnon ominaisuuksia hyödyntävät jollain tasolla lähes kaikki vastaajat. Kattavasti digitaalisen

taloushallinnon piirissä voidaan kyselyn mukaan tulkita olevan jopa 80 prosenttia vastaajista. Ja vain kolme prosenttia vastaajista kertoo, että eivät hyödynnä lainkaan digitaalisia työvälineitä tai ominaisuuksia. Kyselytutkimuksen raportin mukaan digitaalisuuteen siirtyminen on tapahtunut viime vuosina vauhdikkaasti. Edellisen kahden vuoden aikana digitaalisia palveluita on siirtynyt käyttämään noin 23 % vastaajista. Ja edellisen 2–5 vuoden aikana jopa noin 45 %. (TietoAkseli Oy. 2015.)

4.2 Tulevaisuus

Taloushallintoalan muutoksesta on puhuttu paljon. Ja erityisesti kirjanpitäjän ammatti on komeillut monien uhanalaisia ammatteja listaavien tutkimuksien kärjessä. Esimerkiksi Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen Etlan mukaan kirjanpitäjän ammatilla on 98 prosentin todennäköisyys kadota seuraavaan 10–20 vuoden aikana. Myös palkanlaskijan ja taloushallinnon toimistotyöntekijöiden ammattiteilla on jopa 97 prosentin todennäköisyys. (Pajarinen & Rouvinen. 2014.)

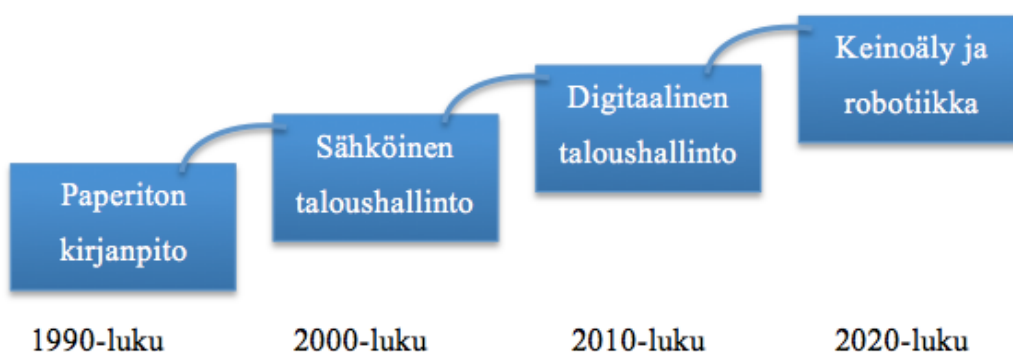
Koko ikänsä taloushallinnon parissa työskennellyt taloushallintoliiton puheenjohtaja Vuokko Mäkinen kokee taloushallinto alan tulevaisuuden valoisana. Valtion tarve kerätä arvonlisäveroja ja pitää yritykset kurissa johtaa Mäkisen mukaan siihen, että asiantuntijuutta tarvitaan edelleen. Tulevaisuuden taloushallinnon ammattilaisen tehtävä ei ole tiedon tallentaminen, vaan sen analysointi ja poikkeamiin puuttuminen. (Mäkinen. 2014.)

”olemme menossa kohti mielenkiintoisia aikoja. Mitä enemmän on vaihtoehtoja, sitä enemmän tarvitaan asiantuntijuutta. Raportointi ei tule vähenemään ja se meidän pitää osata. Asiakas on aina valmis maksamaan tiedosta, josta on hänelle hyötyä.” (Mäkinen. 2014.)

Tulevaisuudessa sähköiseen taloushallintoon siirtyminen nopeutuu entisestään. Vuoteen 2020 mennessä enemmistö suomalaisista pk-yrityksistä tulee olemaan sähköisen taloushallinnon piirissä. Tilitoimistoista on tulossa talouden analytiikoita, mikä mahdollistaa yhä monipuolisempien palveluiden tarjoamisen asiakkaille. Sisäisen laskennan merkitys on kasvamassa pk-yrityksissä ja tilitoimistoilla on suuri rooli liiketoimintajohdon tukemisessa. Tulevaisuudessa tilitoimistot tule-

vat kilpailemaan asiakaspalvelulla ja osaamisella. Erityisesti kokonaisuuksien hahmottaminen ja ohjelmisto-osaaminen tulevat olemaan arvostettuja taitoja. (Siivola ym. 2015.)

Kuviossa (6) on kuvattu Lahden ja Salmisen näkemys taloushallinnon kehityksestä Suomessa. Heidän näkemyksensä mukaan kehitys on menossa kohti keinoälyn ja robotiikan ylläpitämää taloushallintoa. (Lahti & Salminen. 2014.)

Kuvio 6. Sähköisen taloushallinnon kehitys Suomessa. (Lahti & Salminen. 2014.)

TietoAkseli Oy:n ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun vuonna 2015 tehdyn kyselytutkimuksen mukaan pk-yritysten mielestä tärkeimpiä taloushallinnon tulevaisuuden tarpeita ovat erityisesti verotuksen erityiskysymykset. Verotukseen ja sen lainsäädäntöön liittyvissä kysymyksissä pk-yrityksien on usein käännyttävä asiantuntijan apuun. Lähes yhtä tärkeäksi koettiin yritysjärjestelyihin sekä liiketoiminnan kehittämiseen liittyvä erityisosaaminen. Muita pk-yrityksien tulevaisuuden taloushallinnon tarpeita olivat muun muassa: taloushallinnon prosessien kehittäminen, kansainvälistyminen, raportointi ja talousohjaus ja henkilöstöhallintoon liittyvät kysymykset. Kyselytutkimukseen vastanneiden pk-yrityksien vastauksista vedettyjen johtopäätösten mukaan tilitoimistojen työ tulee muuttumaan yhä enemmän asiantuntijapalveluiden tuottamisen suuntaan. (TietoAkseli Oy. 2015.)

Taloushallinnon ohjelmistojen kehitys ja käytettävyys tulee tulevaisuudessa parantumaan. Hiljalleen myös mobiilisovellusten rooli tulee kasvamaan. Kehitys on jatkuvasti menossa kohti reaaliaikaista taloushallintoa, joka on sähköisen taloushallinnon seuraava askel. Tällä tarkoitetaan tilannetta, jossa äärimmilleen automa-

tisoitua tietoa siirretään ja käsitellään eri työvaiheissa ja eri ohjelmistoissa entistäkin tehokkaammin. (Siivola ym. 2015.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tässä pääluvussa käydään läpi tutkimuksen toteutuksen pääpiirteet. Tämän lisäksi avataan tutkimusmenetelmän valintaan johtaneet syyt sekä perustellaan tehtyjä valintoja. Luvussa käydään myös läpi kohdeyrityksen valintaan vaikuttaneet kriteerit sekä esitellään tutkimuksen case yritys. Luvun lopussa käydään läpi tutkimuksen aineistonkeruumenetelmät ja esitellään käytetyn teemahaastattelun runko pääpiirteittäin.

5.1 Tutkimusmenetelmän valinta ja aineiston keruu

Tutkimusmenetelmäksi valittiin kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus, joka toteutettiin tapaustutkimuksena. Tutkimuksen aineisto kerättiin haastattelemalla kohdeyrityksen toimitusjohtajaa sekä havainnoimalla yrityksen päivittäistä toimintaa. Haastattelu toteutettiin teemahaastatteluna.

5.1.1 Laadullinen tutkimus

Laadullisen tutkimuksen ajatuksena on ymmärtää, kuvata ja luoda malli tutkimuksen kohteena olevalle ilmiölle. Sen ainutkertaisen ja tilanne sidonnaisen luonteen vuoksi tutkijan tulkinnoilla on suuri rooli. Laadullinen tutkimus on myös aina ainutkertaista sekä tilannesidonnaista. (Pitkäranta. 2010.) Laadulliselle tutkimukselle on tyypillistä, että tutkimusaineisto kerätään todellisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Tutkijan omat havainnot ja keskustelut ovat usein tärkeämpiä kuin mitattava tieto. Kvalitatiiviselle tutkimukselle on myös tyypillistä sen joustavuus. Tutkimussuunnitelma saattaa muotoutua tai jopa muuttua prosessin aikana. (Järvenpää. 2006.)

Tutkijan rooli korostuu laadullista tutkimusta tehtäessä. Tutkimukseen on lähdettävä avoimin mielin, ilman ennakko-odotuksia. Tutkijan tulee myös olla tutkittavasta aiheesta aidosti kiinnostunut, sekä hänellä on oltava riittävät pohjatiedot tutkittavasta aiheesta. Tutkijan on kyettävä havainnoimaan ja erottamaan tutkimuksen kannalta oleelliset ilmiöt ja niiden piirteet. Liian heikko tietämys tutkittavasta aiheesta voi johtaa virhearviointeihin. Vastaavasti liiallinen asiantuntemus tai

osaaminen voi aiheuttaa ennakko-odotuksia, jolloin tutkijalta voi jäädä huomauttamatta tutkimuksen kannalta oleellisia ilmiöitä. (Anttila. 1998.)

5.1.2 Teemahaastattelu

Teema- eli puolistrukturoitu haastattelu valikoitui parhaaksi vaihtoehdoksi tutkimuksen aineiston keräämiseen, koska teemahaastattelussa haastattelun kulku on vapaamuotoinen, samalla kuitenkin seuraten ennalta määriteltyä runkoa. Teemahaastattelu jättää myös haastateltavalle vastaamisen vapauden, mikä lisää keskustelun omaisuutta, ja täten haastattelussa kyetään syvällisemmin käsittelemään ja tuomaan esille haastateltavan näkökulmasta tärkeitä teemoja. Teemahaastattelussa haastateltavan valintaan on myös kiinnitettävä erityistä huomiota. Haastateltavaksi olisi syytä valita sellainen henkilö, jolta odotetaan parhaiten saatavan tietoa tutkimuksen kohteena olevista asioista. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Tässä tutkimuksessa haastattelun kohdehenkilöksi valittiin kohdeyrityksen toimitusjohtaja. Hänellä on vuosikymmenien kokemus tilitoimistoalasta ja tilitoimiston liiketoiminnan johtamisesta. Kokemus ja asema huomioon ottaen häneltä voitiin odottaa saatavan tätä tutkimusta varten koskien parasta mahdollista tietoa.

Kohdeyrityksen toimitusjohtajalle tehdyn teemahaastattelun (kts. LIITE 1) tavoitteena oli selvittää, kuinka yritys on kokenut siirtymisen digitaaliseen taloushallintoon, sekä kuinka se on vaikuttanut yrityksen toimintatapoihin ja liiketoimintaan. Teemahaastattelulla pyrittiin selvittämään sekä siirtymiseen johtaneita syitä, että itse siirtymäprosessin läpiviennin toteutuminen. Haastattelussa haluttiin myös selvittää yrityksen asiakkaiden mielipiteitä digitaalisesta taloushallinnosta. Lopuksi käytiin läpi kohdeyrityksen toimitusjohtajan näkemyksiä alan, oman yrityksen ja kirjanpitäjien työn tulevaisuudesta.

5.2 Kohdeyrityksen valinta ja esittely

Tämän tutkimuksen tapaustutkimuksen kohdeyritykseksi valittiin Uudellamaalla yli 25 vuotta toiminut tilitoimisto. Yritys työllistää tällä hetkellä 6 henkilöä, ja sitä voidaankin pitää jopa keskisuurena tilitoimistona. Suoritin kyseisessä yrityksessä opintoihin liittyvän työharjoittelun, joka mahdollisti kyseisen yrityksen valinnan

tämän opinnäytetyön kohdeyrityksenä. Yrityksessä on hiljattain siirrytty tarjoamaan digitaalisen taloushallinnon palveluita, joten yritys sopii tilanteensa puolesta tutkimuksen kohdeyritykseksi hyvin. Yli 25 vuoden kokemus tilitoimialasta on antanut yritykselle vahvan kokemuksen ja näkemyksen alan kokemista muutoksista ja niiden vaikutuksista tilitoimistojen toimintaan.

6 CASE

Luvussa kuusi on kuvattu tämän tutkimuksen empiirinen osuus, joka on toteutettu tapaustutkimuksena. Tapaustutkimuksen kohdeyrityksenä käytettiin yhtä tilitoimistoa, joka nykyisen tilanteensa puolesta sopi tämän tutkimuksen kohteeksi hyvin. Yritys on hiljattain siirtynyt digitaalisen taloushallinnon aikaan, joten sillä on tuoretta kokemusta siirtymisestä ja sen mukanaan tuomista muutoksista. Tämän lisäksi yrityksellä on takanaan pitkä historia niin sanotun perinteisen taloushallinnon saralta. Kohdeyrityksen toimitusjohtajan kanssa sovittiin tutkimusta tehtäessä, että sekä yritys että toimitusjohtaja pysyvät anonyyminä tutkimuksen raportoinnissa. Tästä syystä yritystä kuvataan tutkimuksen raportoinnissa nimellä Yritys X.

6.1 Yrityksen tiedot ja taustaa

Yritys X on Uudellamaalla toimiva täydenpalvelun tilitoimisto. Se on tarjonnut asiantuntevaa palvelua asiakkailleen jo yli 25 vuotta. Yritys työllistää tällä hetkellä 6 henkilöä. Ja sitä voidaankin pitää keski-suurena alalla, jossa huomattavan suuri osa yrityksistä on yhden hengen tilitoimistoja. Asiakkaita yrityksellä on tällä hetkellä noin 300. Suurin osa yrityksen asiakkaista on pieniä osakeyhtiöitä, mutta tämän lisäksi asiakkaina on myös henkilöyrityksiä ja yhdistyksiä. Monimuotoisen asiakaskunnan ansioista yritys kykenee tarjoamaan kokenutta ja osaavaa palvelua asiakkailleen, yritysmuodosta riippumatta. Tilikaudella 2015 yritys teki liikevaihtoa noin 500 000 euroa. Yritys kertoo tarjoavansa kaikkia taloushallinnon palveluita. Lakisääteisen kirjanpidon lisäksi yritys tarjoaa palkanlaskentaa, veroneuvontaa ja yritysten perustamisia. Tämän lisäksi yritys pystyy tarjoamaan yhteistyökumppaniensa kautta asiakkailleen lakimies- ja tilintarkastuspalveluita. Yrityksellä ei kuitenkaan ole lakimies- ja tilintarkastuspalveluista sopimusta minkään toimittajan kanssa, vaan se pystyy kattavasti suosittelemaan ja ohjaamaan asiakkaita tilanteesta riippuen, parhaimman mahdollisen yhteistyökumppanin palveluiden luokse.

Yritys X käyttää sähköisen taloushallinnon ohjelmistonaan Procountor oy:n pilvipalveluna toimivaa ohjelmistoa. Tämän lisäksi yrityksellä on käytössään Visma oy:n Econet-ohjelmisto, joka yrityksellä oli käytössä jo ennen Procountorin pil-

vipalveluun siirtymistä. Yrityksellä on vielä muutamia asiakkaita, joiden kirjanpito on tarkoituksella jätetty siirtämättä sähköisen taloushallinnon ohjelmaan. Syyt siirtämisen viivyttämiseen tai siirtämättä jättämiseen ovat olleet asiakaskohtaisia. Yleisesti asiakkaalla on ollut jokin erityinen tarve, jota ei ole kyetty toteuttamaan uudella ohjelmistolla sujuvasti. Näille asiakkaille on kuitenkin melko aktiivisesti pyritty löytämään ratkaisuja, joilla nekin voitaisiin lähitulevaisuudessa siirtää Procountoriin, edes niin sanottuina tallennusasiakkaina. Tällöin ne olisivat kuitenkin vielä perinteisesti, manuaalisesti, tehtäviä kirjanpitoja.

6.2 Siirtyminen sähköiseen taloushallintoon

Yritys X:n siirtyminen kohti sähköisiä ja sitä kautta digitaalisia taloushallinnon palveluita tarjoavaa tilitoimistoa sai alkunsa asiakasyrityksen tarpeesta. Eräs yrityksen suurimmista asiakkaista oli asiakastapaamisessa nostanut esiin perinteisten laskujen laskutuslisän ja niistä koituvat kustannukset yritykselle ja tiedustellut mahdollisuutta hoitaa laskutus sähköisesti.

”Eräs iso asiakas tuli tapaamisessa sanomaan, että saa viiden euron laskutus lisän paperilaskuista, ja että hänelle tulee noin 100 laskua kuukaudessa, niin laske siitä, kuinka paljon tulee ylimääräisiä kuluja kuukaudessa.” (Toimitusjohtaja. 2015.)

Jo tätä ennen yritys oli hieman kartoittanut mahdollisia ohjelmistotoimittajia ja ottanut selvää sähköisen taloushallinnon toiminnoista. Käytännössä siirtyminen otettiin kuitenkin tosissaan mietintään ja siitä tuli ajankohtainen vasta asiakkaan ilmaistua tarpeensa. Tutustuttuaan paremmin tarjolla oleviin ohjelmistoihin ja tavatessaan ohjelmistotoimittajien myyntiedustajia, päätyi toimitusjohtaja valitsemaan Procountorin. Hänen mielestään se vaikutti sillä hetkellä kaikkein edistyneisimmältä. Myös Procountorin hinnoittelu oli toimitusjohtajan mielestä niin yrityksen, kuin sen asiakkaidenkin kannalta edullisin.

Varsinaisen syy sähköistymiseen oli tavoite pysyä kehityksen aallon harjalla. Mieluusti jopa pari askelta kilpailijoita edellä. Vaikka yritys X on pitkään toiminut alalla, se ei halunnut juuttua vanhoihin tapoihin. Toimitusjohtaja toteaaakin, että perinteisesti tilitoimistot ovat hyvin hitaita liikkeissään ja muutoksissaan. Erityi-

sesti yhden hengen tilitoimistoilta muuttuminen ja digitalisoituminen vaatii huomattavia ponnisteluja. Ohjelmistojen ja uusien toimintatapojen omaksuminen ei ole helppoa pitkään alalla toimineelle yrittäjälle. Monesti perinteiset kirjanpitäjät ovat myös luonteeltaan sen henkisiä, että lisääntyvä asiakaspalvelu ja muuttuvat tehtävät eivät liiemmin kiinnosta. Uusilla tilitoimistoilla ja erityisesti nuorilla yrittäjillä onkin digitaalisuuden kanssa huomattavasti helpompaa. He voivat aloittaa toimintansa tarjoamalla suoraan täysin digitaalista taloushallinnon palvelua ja saavat siitä etumatkaa. Nuorilla yrittäjillä on myös usein tietotekniikka vanhempia yrittäjiä paremmin hallussa. Pilvipalveluina toimivien järjestelmien ja ohjelmiston tarjoajien älypuhelinsovelluksien käyttöönotto ja niiden kanssa toimiminen on heille alusta asti luontaisempaa. He pystyvät alusta asti hyödyntämään nykyisten ohjelmistojen kaikkia ominaisuuksia. Vanhojen tapojen muuttaminen ja uuden opettelu on pitkään alalla toimineille huomattavasti haastavampaa.

Syksyllä 2013 yritys X teki sopimuksen sähköisen taloushallinnon ohjelmistosta Procountorin kanssa, ja siirtyminen aloitettiin. Valmiiksi siirtyminen saatiin keväällä 2015. Siirtyminen ei kuitenkaan ollut koko ajan aktiivista, johtuen osittain osan aikaa vaivanneesta henkilövajeesta. Tämän lisäksi siirtymistä suoritettiin paljolti asiakkaiden tilikausien ja yleisen tilanteen mukaan. Täysin sähköiseen palveluun ei siirretty läheskään kaikkia yrityksen 300 asiakkaasta. Toimitusjohtajan mukaan erityisesti iäkkäämpien yrittäjien kanssa ei sähköisyyteen ole mitään mahdollisuuksia, eikä sitä kannata lähteä heille väkisin myymään. Sama pätee myös asiakkaisiin, joiden toiminta on erittäin vähäistä. Useat näistä siirrettiinkin uuteen ohjelmistoon ainoastaan niin sanottuina tallennusasiakkaina, jolloin heidän kirjanpitonsa hoidetaan yhä edelleen perinteisin tavoin, mutta uudella ohjelmalla. Osa asiakkaista taas hyödyntää toistaiseksi vain osittain sähköisiä palveluita. Tällöin esimerkiksi pankin tiliotteet noudetaan suoraan Procountoriin.

Toimitusjohtaja toteaa siirtymisen olleen ennakkoon odotettua haastavampi ja pidempiaikainen prosessi. Siirtymistä ei ollut suunniteltu riittävän hyvin, eivätkä yrityksen työntekijät mielestään saaneet, eivätkä ehkä osanneet vaatia, tarvittavaa koulutusta ja konsultointia siirtymiseen. Siirtymisprosessin käynnistyessä ei myöskään ohjelmistotarjoaja Procountor ollut vielä kehittänyt siirtotyökaluja

helpottamaan asiakkaiden tietojen ja alkusaldojen siirtämistä. Nykyään käytettävissä oleva siirtotyökalu helpottaa ja nopeuttaa huomattavasti asiakastietojen siirtämistä. Siirtymisprosessista teki odotettua haastavampaa myös siirrettävien asiakkaiden huomattavan suuri määrä.

6.3 Liiketoiminnan muutokset

Tilitoimiston liiketoimintaa digitaalisuus tulee yritys X:n toimitusjohtajan mielestä epäilemättä muokkaamaan. Vanhanaikaisen manuaalisen tallennustyön väheneminen ja alalle tyypillisen paikallisuuden poistuminen muuttaa alan toimintaa. Tilitoimistolla on tällä hetkellä huomattavasti entistä paremmat mahdollisuudet kehittää ja laajentaa toimintaansa. Suurin osa yrityksen nykyisistä asiakkaista on lähialueilla toimivia yrityksiä. Aikaisemmin tämä on ollut lähes välttämätöntä toimivan yhteistyön varmistamiseksi tilitoimiston ja asiakkaan välillä. Nyt sähköistyminen ja yhteiskäyttöinen ohjelmisto on avannut mahdollisuudet toimivaan yhteistyöhön pidemmälläkin välimatkalla. Perinteiset kuukausittaiset tapaamiset asiakkaiden kanssa pystytään myös nykyään hoitamaan puhelimen välityksellä huomattavasti aikaisempaa helpommin.

Toimitusjohtaja nostaa esille myös sosiaalisen median hyödyntämisen markkinoinnissa ja yhteydenpidossa asiakkaisiin. Tilitoimistoalalla sosiaalisen median mahdollisuuksia hyödynnetään vielä toistaiseksi erittäin vähän. Yritys X on muuttaman vuoden tauon jälkeen, vasta hiljattain alkanut taas markkinoimaan palveluitaan. Pitkään oli tilanne, jolloin yrityksellä ei ollut resursseja ottaa uusia asiakkaita vastaan, joten markkinointikin jäi vähäiseksi. Nyt kuitenkin vanhojen asiakkaiden yhä enemmän siirtyessä sähköiseen taloushallintoon, vapautuu resursseja enemmän myös uusille asiakkaille. Yritys X tarjoaa tällä hetkellä tuleville uusille asiakkaille luonnollisesti vain täysin sähköistä palvelua.

Yritys X on pyrkinyt aina olemaan neuvova ja konsultoiva tilitoimisto, joten heille on luonnollista, että aikaisemmin perinteiseen manuaaliseen tallennustyöhön käytetty aika pystytäänkin nyt käyttämään asiakkaiden palvelemiseen ja neuvomiseen. Tällä hetkellä konsultointi ja erityisesti veroasioissa asiakkaiden neuvominen ovat kuitenkin jääneet käytännössä täysin yrityksen toimitusjohtajan harteille.

Tämä on johtunut siitä, että yrityksen toimitusjohtajalla on huomattavan pitkä kokemus ja sitä kautta karttunut vankka osaaminen. Tulevaisuudessa konsultointia ja neuvontaa pyritään siirtämään entistä enemmän myös kirjanpitäjien vastuulle. Tämä vaatii kuitenkin kirjanpitäjältä huomattavasti entistä enemmän osaamista. Yritys X:n toimitusjohtaja näkee, että erityisesti verotuksen osaamiseen täytyy tulevaisuudessa kiinnittää erityisen paljon huomiota. Tarkoituksena onkin mahdollisesti tarjota kirjanpitäjille mahdollisuuksia koulutuksiin ja sitä kautta kehittämään omaan osaamistaan.

Kohdeyrityksen liiketoiminta tulee jatkossa toimitusjohtajan mielestä keskittymään huomattavasti aikaisempaa enemmän kokonaisvaltaiseen taloushallinnon neuvonnan työhön ja silloin yrityksen henkilöstön osaaminen korostuu entistä enemmän. Tilitoimisto alan kiristynvä kilpailu tulee myös vaikuttamaan siihen, että yrityksen on tulevaisuudessa kyettävä olemaan nopea muuntautumaan palvelemaan asiakkaiden monipuolistuvia ja muuttuvia tarpeita.

Perinteinen manuaalinen tallennustyö ei tule kuitenkaan lähiaikoina häviämään kokonaan. Kohdeyrityksen lähes 300 asiakkaan joukossa on huomattavan suuri määrä pieniä asiakkaita, joille siirtyminen digitaaliseen taloushallintoon ei ole realistinen, tai kannattava vaihtoehto. Heitä on kyettävä palvelemaan perinteisin keinon tulevaisuudessakin.

6.4 Asiakkaiden suhtautuminen muutokseen

Yritys X:n toimitusjohtajan mukaan digitaalinen taloushallinto on saanut asiakkaiden suunnalta pääosin varsin positiivisen vastaanoton. Erityisesti kehuja on saanut juuri kirjanpidon ajantasaisuus. Yrittäjät arvostavat sitä, että pystyvät käytännössä koska tahansa tarkistamaan laskut, maksetut palkat, erääntyvät maksut tai tuloksen. Asiakkaat ovat myös kehuneet sähköisen ohjelmiston helppokäyttöisyyttä ja selkeyttä. Osa yrityksen asiakkaista hoitaa jopa itse yrityksensä kirjanpidon. Tällöin tilitoimiston vastuulle jää käytännössä ainoastaan kirjanpidon tarkastaminen kuukausittain ja asiakkaan neuvonta ja opastus ohjelman käytössä. Toimitusjohtajan mielestä erityisen tärkeää onkin juuri asiakkaiden kouluttaminen ohjelmiston käyttämiseen. Toimitusjohtaja toteaa, että usein asiakkaat saattavat

jopa hieman turhan innokkaasti opetella ohjelman toimintaa itsenäisesti, jonka jälkeen tilitoimisto joutuu tekemään ylimääräistä työtä selvittääkseen mahdollisesti syntyneet ongelmat. Asiakkaiden kouluttaminen on usein jäänyt yritys X:ssä juuri toimitusjohtajan vastuulle.

Yritys X:n asiakkaista löytyy luonnollisesti myös yrityksiä, jotka eivät syystä tai toisesta halua sähköisen taloushallinnon palveluita. Usein näissä yrityksissä yrittäjät ovat iäkkäämpiä ihmisiä, joilla ei yksinkertaisesti ole valmiuksia siirtyä sähköiseen ohjelmistoon. Tai heidän toimintansa on niin pientä, että ohjelmistokustannukset saattaisivat ainoastaan lisätä heidän kustannuksiaan nykyisestä perinteisestä mallista. Toimitusjohtajan mukaan nykyisessä taloustilanteessa asiakkaat ovat erittäin tarkkoja kulujen suhteen. Toimitusjohtaja kuitenkin huomauttaa, että yrittäjien on ohjelmistokustannuksien lisäksi otettava huomioon perinteisellä tavalla tehtävään manuaaliseen tallennustyöhön kirjanpitäjältä kuluva aika ja siitä syntyvät kustannukset. Yritys X:n asiakkaista yksi asiakas on lopettanut sähköisten palveluiden käytön ohjelmiston kustannuksien takia.

Monilla asiakkailla voi olla myös tilitoimiston tarjoamien ohjelmistojen lisäksi käytössään jokin oma, esimerkiksi laskutusohjelma. Tällöin on erityisen tärkeää, että ohjelmistot saadaan toimimaan saumattomasti yhteen, jolloin asiakas pystyy jatkamaan tutun ohjelman käyttöä, mutta tiedot saadaan sellaisenaan siirrettyä ja vietyä pääkirjanpitoon.

6.5 Tulevaisuus

Yritys X:n toimitusjohtaja näkee yrityksen tulevaisuuden valoisana. Tavoitteena on pyrkiä seuraamaan alalla tapahtuvia muutoksia aktiivisesti ja muutoksiin reagointi pyritään pitämään nopeana, jotta kehityksessä pysytään mukana. Uusia toimintatapoja pyritään hyödyntämään mahdollisimman tehokkaasti ja riittävän aikaisessa vaiheessa.

”Koko ajan pitää seurata. Ei ihan ensimmäisenä, koska siinä tulee ne lapsenviat sitten. Mutta ihan kärjessä kuitenkin.” (Toimitusjohtaja. 2015.)

Tulevaisuudessa yritys X tulee myös keskittymään henkilöstön osaamisen kehittämiseen. Toimitusjohtaja näkee tulevaisuuden kirjanpitäjän työn taloushallinnon ammattilaisen työnä, eli neuvontatyönä. Tämä vaatii henkilöstöltä entistä enemmän osaamista erityisesti verotukseen liittyvistä asioista, koska niissä asiakkaat tarvitsevat tulevaisuudessakin paljon neuvoja. Lisäksi kirjanpitäjältä täytyy löytyä kiinnostusta muuttuvia ja monipuolistuvia työtehtäviä kohtaa, ja halua kehittää osaamistaan.

Yritys X on pohtinut mahdollisuutta siirtyä tulevaisuudessa kiinteään kuukausilaskutukseen nykyisen tuntiveloituksen sijaan. Kuukausilaskutuksen edut ovat sen selkeys ja helppous niin asiakkaan kuin tilitoimistonkin kannalta. Tilitoimiston näkökulmasta kuukausittainen kassavirta pysyy tasaisena ympäri vuoden. Asiakkaiden kirjanpitoon käytettävät tunnit vaihtelevat asiakkaasta riippuen kuukausittain paljonkin. Ja erityisesti vuoden vaihteen lisätyöt, kuten palkkojen vuosilmoitukset sekä tilinpäätökset aiheuttavat laskutettavia tunteja huomattavasti normaalia kuukausittaista kirjanpitoa enemmän. Tilitoimiston laskuttaessa asiakasta tuntiveloituksella, ajoittuu suuri osa tilitoimiston kassavirrasta juuri vuoden vaihteen ajalle. Kuukausilaskutusta käytettäessä tilinpäätökseen ja palkkojen ilmoituksiin käytetyt tunnit tulisi sisällyttää ympärivuotiseen kuukausittaiseen hintaan. Tämä aiheuttaa omat haasteensa hinnoitteluun. Lisäksi kuukausilaskutukseen siirryttäessä on tärkeä sopia tarkasti, mitkä tehtävät sisältyvät kiinteään kuukausihintaan, ja mitkä mahdollisesti ylimääräiset tehtävät laskutetaan erikseen. Kuukausilaskutusta käytettäessä tulee tilitoimistolla olla erittäin tarkat tiedot asiakkaan kuukausittaisista tapahtumista ja aineiston määrästä, jotta laskutus saadaan asetettua kannattavaksi. Lisäksi asiakkaiden toiminnan kasvaessa tai pienetessä kuukausilaskutus tulisi tarkastaa vähintään kerran vuodessa.

Kaikkien asiakkaiden osalta täysin digitaaliseen toimintaan ei tulla kohdeyrityksessä pääsemään lähiaikoina. Kuten jo aikaisemmin todettiin, useille asiakkaille siirtyminen aiheuttaisi enemmän haittaa kuin hyötyä. Täysin ainoastaan digitaalista taloushallintoa tarjoavan tilitoimiston asemaan pääseminen vaati sen, että pitkään asiakkaina olleet, lähellä eläkeikää olevat yrittäjät lopettavat toimintansa. Myöskään täysin paperittomaan taloushallintoon kohdeyrityksen toimitusjohtaja

ei usko päästävän vielä useisiin vuosiin. Toimitusjohtaja toteaa, että varsinkin asiakkaat lukevat raportteja huomattavasti mieluummin yhä paperisilta tulosteilta. Vaikka kaikki raportit jo arkistoidaan digitaalisessa muodossa, tullaan niitä kuitenkin tulostamaan vielä pitkään. Myös kirjanpitäjien on monesti helpompi työkennellä tulosteiden avulla, koska niihin on helppo suoraan tehdä laskelmia ja muistiinpanoja.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO

Tilitoimistoalan muutos on ollut käynnissä jo toistakymmentä vuotta, silti muutos on ollut odotettua hitaampaa. Viime vuosina sähköisen taloushallinnon ohjelmistot ovat kuitenkin kehittyneet huomattavasti. Ja tämä on osaltaan vauhdittanut tilitoimistojen siirtymistä kohti digitaalisuutta. Nykypäivän järjestelmillä ja ohjelmitoilla perinteinen kirjanpito on mahdollista automatisoida lähes täydellisesti. Suurin osa tilitoimistoista hyödyntääkin jo nyt ainakin joitain sähköisiä palveluita. Täysin digitaalisia palveluita tarjoaa kuitenkin vasta vähemmistö tilitoimistoista.

Muuttuvalla tilitoimistoalalla erityisesti uusilla, suoraan digitaalisilla palveluilla aloittaneilla tilitoimistoilla on huomattava etulyöntiasema. Suoraan digitaalisia palveluita tarjoavat tilitoimistot ovat usein nuorten yrittäjien perustamia. Nuoret yrittäjät pystyvät parempien tietoteknisten taitojensa ansiosta hyödyntämään pilvipalveluina toimivien ohjelmistojen ominaisuuksia monipuolisemmin. Siirtyminen digitaaliseen taloushallintoon on tilitoimistolle iso ja haastava muutos. Erityisen haastavaa siirtyminen on pienille, yhden hengen tilitoimistoille, jotka ovat toimineet alalla pitkään. Tällöin siirtyminen vaatii yrittäjältä huomattavasti rohkeutta ja halua opetella uusia toimintatapoja.

Digitaalisuus muuttaa tilitoimiston totuttuja toiminta- ja työskentelytapoja huomattavasti. Kirjanpitäjien on jatkossa kyettävä palvelemaan asiakkaita yhä vaativammassa konsultoinnin tehtävissä. Erityisesti verotukseen liittyvä osaaminen ja taloushallinnon kokonaisuuden hahmottaminen tulee korostumaan kirjanpitäjän työssä. Asiakkaat tulevat jatkossa vaatimaan yhä ajantasaisempaa ja tarkempaa tietoa päätöksenteon tueksi. Tulevaisuudessa kirjanpitäjien työnkuva tulee siis muuttumaan ja monipuolistumaan. Tämä vaatii kirjanpitäjältä uudenlaista osaamista. Tietotekniset taidot ja liiketoimintaosaaminen tulee korostumaan huomattavasti.

Pitkään toiminnassa olleen tilitoimiston digitalisoituminen ei ole yksinkertainen tai nopea prosessi. Asiakkaiden kirjanpidon siirtäminen vanhasta järjestelmästä uuteen vie huomattavan paljon aikaa. Varsinkin asiakkaiden perustietojen ja alkusaldojen syöttäminen vaatii paljon työtä. Haastavaa siirtymisessä on myös van-

hojen toimintatapojen muuttaminen. Vakiintuneita toimintatapoja ja rutiineja ei muuteta hetkessä. Siirtymisen haasteisiin lukeutuvat myös asiakkaiden reaktiot. Pitkäaikaiset asiakkaat voivat olla muutosta vastaan, tai heillä ei välttämättä ole edes edellytyksiä siirtymiseen. Siirtyminen digitaaliseen taloushallintoon on suoritettava pitkällä aikavälillä ja vaiheittain, eikä täydellinen siirtyminen ilman vanhojen asiakkaiden menettämistä ole välttämättä mahdollista. Liiketoiminnan jatkuvuuden ja kannattavuuden takia kuitenkin myös perinteisiä asiakkaita on kyettävä jatkossakin palvelemaan. Huolellinen suunnittelu on siirtymisessä joka tapauksessa ensiarvoisen tärkeää. Selkeä aikataulu ja sen noudattaminen tekevät siirtymisestä tehokasta ja helpompaa.

Perinteisen manuaalisen tallennustyön hiljalleen vähentyessä, joutuu tilitoimisto miettimään uusia tulonlähteitä. Siirtyminen yhä enenevässä määrin konsultoinnin ja asiakaspalvelun suuntaan on luonteva suunta. Jatkossa tilitoimistojen asiakasmäärät tulevat todennäköisesti kasvamaan. Kirjanpitäjällä kuluu digitaaliseen asiakkaaseen perinteistä tallennusasiakasta huomattavasti vähemmän aikaa. Näin kirjanpitäjä kykenee hoitamaan tulevaisuudessa yhä enemmän asiakkaita. Tilitoimistoilla vapautuu näin ollen resursseja palvella entistä useampaa asiakasta.

Uusien palveluiden tarjoaminen asiakkaille vaatii tilitoimistolta aikaisempaa enemmän osaamista. Sekä tilitoimiston omien työntekijöiden että asiakkaiden kouluttaminen uusiin toimintatapoihin on tärkeää. Alettaessa tarjoamaan digitaalisia taloushallinnon palveluita ja mahdollisesti muita liiketoiminnan konsultoinnin palveluita on myös hinnoitteluun kiinnitettävä erityistä huomiota. Hinnoittelumallin valinta ja hinnoittelun onnistuminen vaikuttaa merkittävästi tilitoimiston liiketoimintaan ja sen tulevaisuuteen.

Tilitoimistoala on alan asiantuntijoiden mukaan hiljalleen siirtymässä kohti taloushallinnon täydellistä automatisointia ja robotiikkaa. Tämä tulee kuitenkin kestämään vielä vuosia tai jopa vuosikymmeniä. Siirtyminen sähköiseen taloushallintoon on ollut huomattavasti hitaampaa kuin alkujaan odotettiin. Vanhojen yrittäjien luonnollinen poistuma eläkkeelle siirtymisen johdosta tulee mahdollisesti tulevaisuudessa hieman nopeuttamaan muutosta. Vastaavasti taas aloittavat yrittäjät

sen sijaan ottavat digitaalisen taloushallinnon luonnollisesti käyttöönsä yritystä perustaessaan.

Kohdeyrityksen siirtyminen kohti digitaalista taloushallintoa on vielä alkutekijöissä ja matka täydelliseen digitaalisuuteen on vielä pitkä. Yrityksellä on suuri määrä asiakkaita, joilla ei yksinkertaisesti ole mahdollisuuksia tai resursseja siirtyä digitaaliseen taloushallintoon. Nämä asiakkaat kuitenkin muodostavat edelleen suuren osan kohdeyrityksen liikevaihdosta ja heitä on kyettävä palvelemaan jatkossakin yrityksen tulevaisuuden takaamiseksi. Kohdeyrityksen liiketoiminnan kannattavuuden takia asiakkaita ei ole varaa menettää. Jatkossa kohdeyrityksen tulee kuitenkin keskittyä ainoastaan digitaalisen taloushallinnon palveluiden tarjoamiseen, näin päästään vähitellen kohti täydellistä digitalisoitumista. Uusille asiakkaille kohdeyritys myykin tällä hetkellä ainoastaan täysin digitaalisen taloushallinnon palveluita.

Jatkossa kohdeyrityksen tulee myös kiinnittää erityistä huomiota henkilöstön kouluttamiseen. Käytössä olevan digitaalisen taloushallinnon ohjelmiston perusteellinen osaaminen on ensiarvoisen tärkeää. Ohjelmiston ominaisuuksia on kyettävä hyödyntämään tehokkaasti. Kuten kohdeyrityksen toimitusjohtajan haastattelusta kävi ilmi, erityisesti verotukseen liittyvissä asioissa asiakkaat tarvitsevat tilitoimiston apua. Tulevaisuudessa myös asiakkaiden liiketoiminnan ymmärtäminen korostuu, kun asiakkaat haluavat yhä monipuolisempia talouden konsultoinnin palveluita. Henkilöstön koulutuksen avulla kohdeyritys pystyy tarjoamaan asiakkailleen entistä monipuolisempia ja parempia palveluita. Tämä vaatii kuitenkin kohdeyrityksen henkilöstöltä motivaatiota kehittää omaa ammattitaitoaan.

7.1 Jatkotutkimus ehdotukset

Tähän opinnäytetyöhön liittyen voisi jatkotutkimuksena tutkia esimerkiksi jo pidempään täysin digitaalisena toimineita tilitoimistoja. Tutkimuksessa voitaisiin selvittää, kuinka digitaalisuus on vaikuttanut tällaisen yrityksen liiketoimintaan ja kuinka digitaalisuutta on osattu hyödyntää liiketoiminnan parantamisessa ja kehittämisessä. Olisi mielenkiintoista nähdä, kuinka aikaisemmissa tutkimuksissa tehdyt oletukset tilitoimistojen liiketoiminnan muutoksista ja kannattavuudesta ovat

toteutuneet. Tutkimuksessa voitaisiin myös vertailla esimerkiksi täysin digitaalisen tilitoimiston ja perinteisen tilitoimiston tarjoamien palveluiden eroavaisuuksia. Mahdollisesti voitaisiin myös tutkia digitaalisuuden vaikutuksia tilitoimiston kannattavuuteen. Voitaisiin myös tutkia, kuinka digitalisoituminen on vaikuttanut kirjanpitäjien koulutukseen tai osaamiseen. Kiinnostavaa olisi myös tutkia kuinka kirjanpitäjien kokema oman työn mielekkyys on muuttunut digitalisoitumisen myötä.

LÄHTEET

Aalto, Halonen, Juote, Järvinen & Wihuri. 2000. Sähköinen liiketoiminta. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.

Alhola. 2010. Taloushallinnon kiehtova ja vaativa maailma. Tilisanomat 4/2010.

Anttila. 1998. Viitattu 22.2.2016 Tutkimisen taito ja tiedonhankinta. <https://metodix.wordpress.com/2014/05/17/anttila-pirkko-tutkimisen-taito-ja-tiedon-hankinta>.

Fredman. 2011. Kirjanpitoaineiston pysyväisarkistointi. Tilisanomat 5/2011.

Helanto, Kaisaniemi, Koskinen, Kuntola, & Siivola. 2013. Taloushallinto. Nyt. Tilitoimistoammattilaisen opas sähköiseen taloushallintoon. Saarijärvi. ProCoun-
tor International Oy.

Ikäheimo, Laitinen, Laitinen & Puttonen. 2011. Laskentatoimi ja rahoitus. Vaasa. Vaasan yritysinformaatio Oy.

Ikäheimo, Laitinen, Laitinen & Puttonen. 2014. Yrityksen taloushallinto tänään. Vaasa. Vaasan yritysinformaatio Oy.

Järvenpää. 2006. Laadullinen tutkimus. Helsingin teknillinen korkeakoulu. <http://www.cs.tut.fi/~ihtesem/k2007/materiaali/luento4.pdf>. Viitattu 26.1.2016

Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336.

Koivumäki & Lindfors. 2012. Pk-yrityksen taloushallinto käytännönläheisesti. Hämeenlinna. Kauppakamari.

Kurki, Lahtinen & Lindfors. 2011. Verkkolasku käyttöön!. Hämeenlinna. Kaup-
pakamari.

Lahti & Salminen. 2008 Kohti digitaalista taloushallintoa. Helsinki. WSOYpro.

Lahti & Salminen. 2014. Digitaalinen taloushallinto. Helsinki. Sanoma Pro.

Lyytinen. 2013. Ohjelmistoista löytyy kehitettävää. Tilisanomat 2/2013.

Metsä-Tokila. 2011. Taloushallinnon palvelut. Toimialaraportti. TEM:n ja ELY – keskusten julkaisu.

Mäkinen. 2014. Taloushallintoliiton puheenjohtaja Vuokko Mäkinen: Historian kirjaamisesta asiakastyöhön. <http://tilisanomat.fi/artikkeli/taloushallintoliiton-puheenjohtaja-vuokko-makinen-historian-kirjaamisesta-asiakastyohon>. Viitattu 26.1.2016

Siivola, Yli-Heikkuri, Helanto, Kaisaniemi, Koskinen, Kuntola, Helistö, Kinnari-
nen & Ignatius-Partanen. 2015. Ystävällinen taloushallinto tänään ja huomenna. Sähköisen taloushallinnon käsikirja ammattilaisille. Espoo. Procountor Oy.

Taloushallintoliitto. 2015. Keskisuuret yritykset voisivat hyötyä rohkeammasta taloushallinnon ulkoistamisesta. Viitattu 2.10.2015.
<https://taloushallintoliitto.fi/ajankohtaista/keskisuuret-yritykset-voisivat-hyotya-rohkeammasta-taloushallinnon-ulkoistamisesta>

Pajarinen & Rouvinen. 2014. Computerization Threatens One Third of Finnish Employment. <https://www.etla.fi/wp-content/uploads/ETLA-Muistio-Brief-22.pdf>. Viitattu 26.1.2016

Pitkäranta. 2010. Laadullisen tutkimuksen tekijälle. Työkirja. Satakunnan AMK. https://www.samk.fi/download/13153_Laadullisen_tutkimuksen_tyokirja_APitkaranta.pdf. Viitattu 26.1.2016

Rogers. 2003. Diffusion of Innovations, 5th ed., The Free Press, New York

Saaranen-Kauppinen & Puusniekka. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>. (Viitattu 29.11.2015.)

Siivola. 2015. Tervetuloa Tilitoimistopäivään -puheenvuoro. Procountorin tilitoimistopäivä 5.11.2015

Theseus. 2016. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt ja julkaisut verkossa. <https://www.theseus.fi/search?query=sähköinen+taloushallinto&submit=Hae> . Haettu 16.1.2016

TietoAkseli Oy. 2015. Digitaalinen taloushallinto yritysten kasvun ja kehittymisen tukena. Tutkimus digitaalisen taloushallinnon nykytilasta ja tulevaisuuden tarpeista pk-yrityksissä.

Toimitusjohtaja. 2015. Case yrityksen toimitusjohtajan haastattelu. Nurmijärvi. 18.11.2015

Teemahaastattelu 18.11.2015

1. Yrityksen tiedot

- Työntekijöiden määrä
- Yrityksen ikä
- Asiakkaat
- Liikevaihto
- Tämänhetkiset palvelut
- Ohjelmistot

2. Sähköistyminen

- Siirtymisen syyt ja tavoitteet
- Siirtymisen toteutus ja aikataulu
- Odotukset
- Toteutuminen

3. Liiketoiminnan muuttuminen

- Miten liiketoiminta muuttunut
- Tulevaisuuden palvelut ja osaaminen
- Muutoksen syyt
- Hinnoittelun muutokset

- Kuinka sopeuduttu muutokseen

4. Asiakkaiden suhtautuminen

- Suhtautuminen digitaaliseen taloushallintoon
- Asiakkaiden odotukset ja vaatimukset
- Asiakkaiden tarpeet ja valmiudet sähköistymiseen

5. Tulevaisuus

- Tulevaisuuden näkymät alalla
- Oman yrityksen tulevaisuus
- Kirjanpitäjän työn tulevaisuus